Europos Parlamentas
2019-2024

Užsienio reikalų komitetas

2023/2126(INI)

13.9.2023

PRANEŠIMO PROJEKTAS

dėl Europos Parlamento rekomendacijos Tarybai, Komisijai ir Komisijos pirmininko pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai dėl ES ir JAV santykių
(2023/2126(INI))

Užsienio reikalų komitetas

Pranešėjas: Tonino Picula

TURINYS

Psl.

EUROPOS PARLAMENTO REKOMENDACIJOS PROJEKTAS 3

EUROPOS PARLAMENTO REKOMENDACIJOS PROJEKTAS

Tarybai, Komisijai ir Komisijos pirmininko pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai dėl ES ir JAV santykių (2023/2126(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į 2020 m. gruodžio 2 d. Komisijos ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai bendrą komunikatą „Nauja ES ir JAV pasaulinių pokyčių darbotvarkė“ (JOIN(2020)0022),

– atsižvelgdamas į 2020 m. gruodžio 7 d. Tarybos išvadas dėl ES ir JAV santykių,

– atsižvelgdamas į 2023 m. kovo 10 d. Pirmininkės U. von der Leyen ir JAV Prezidento J. Bideno bendrą pareiškimą,

– atsižvelgdamas į 2023 m. birželio 17 d. Transatlantinio teisės aktų leidėjų dialogo bendrą pareiškimą,

– atsižvelgdamas į 2023 m. liepos 11–12 d. vykusį NATO aukščiausiojo lygio susitikimą Vilniuje,

– atsižvelgdamas į 2023 m. gegužės 31 d. paskelbtą ES ir JAV prekybos ir technologijų tarybos bendrą pareiškimą,

– atsižvelgdamas į 2022 m. vasario 7 d. paskelbtą 9-osios JAV ir ES energetikos tarybos bendrą pareiškimą ir į 2023 m. balandžio 4 d. paskelbtą 10-osios JAV ir ES energetikos tarybos bendrą pareiškimą,

– atsižvelgdamas į 2022 m. kovo 25 d. Europos Komisijos ir Jungtinių Valstijų bendrą pareiškimą dėl Europos energetinio saugumo,

– atsižvelgdamas į 2023 m. sausio 10 d. pasirašytą trečiąją bendrą ES ir NATO deklaraciją,

– atsižvelgdamas į 2023 m. balandžio 26 d. pasirašytą Europos gynybos agentūros ir Jungtinių Amerikos Valstijų Gynybos departamento administracinį susitarimą,

– atsižvelgdamas į 2021 m. gegužės 6 d. Tarybos sprendimą (BUSP) 2021/750 dėl Jungtinių Amerikos Valstijų dalyvavimo PESCO projekte „Karinis mobilumas“[1],

– atsižvelgdamas į 2023 m. kovo 10 d. priimtą bendrą komunikatą dėl ES kosmoso strategijos saugumo ir gynybos srityje,

– atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl transatlantinių santykių, ypač į savo 2009 m. kovo 26 d. rezoliuciją dėl transatlantinių santykių padėties po rinkimų

[1] OL L 160, 2021 5 7, p. 112.

Jungtinėse Amerikos Valstijose[2], 2013 m. birželio 13 d. rezoliuciją dėl ES vaidmens skatinant platesnę transatlantinę partnerystę[3], 2018 m. rugsėjo 12 d. rezoliuciją dėl ES ir JAV santykių padėties[4] ir 2021 m. spalio 6 d. rezoliuciją dėl ES ir JAV santykių padėties[5],

– atsižvelgdamas į savo 2023 m. sausio 18 d. rezoliuciją „Bendros užsienio ir saugumo politikos įgyvendinimas. 2022 m. metinis pranešimas“[6],

– atsižvelgdamas į savo 2023 m. sausio 18 d. rezoliuciją dėl 2022 m. metinio pranešimo dėl bendros saugumo ir gynybos politikos įgyvendinimo[7],

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 118 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Užsienio reikalų komiteto pranešimą (A9-000/2023),

A. kadangi, siekiant atlaikyti daugelio krizių audrą abiejose Atlanto pusėse, būtinas tvirtas transatlantinis bendradarbiavimas, paremtas partnerystės, pagal kurią bendrai imamasi lyderystės ir atsakomybės, principu;

B. kadangi, siekiant akcentuoti ir stiprinti tarptautinės teisės principus ir daugiašalį bendradarbiavimą Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą akivaizdoje, labai svarbi yra transatlantinė partnerystė užsienio reikalų srityje;

C. kadangi Jungtinės Amerikos Valstijos, kuriose Ukrainą remia abi partijos, parodė tikrą solidarumą su ES mums kartu siekiant apsaugoti taiką ir saugumą Europos žemyne, taip pat tarptautinės teisės ir JT Chartijos principus;

D. kadangi ateinančiais mėnesiais bus dar svarbiau laikytis išvien priešinantis Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą brutalumui;

E. kadangi pasaulinės problemos ir toliau turi būti sprendžiamos pasitelkiant ES ir JAV transatlantinį dialogą ir parlamentinę diplomatiją;

F. kadangi dar tvirtesnis parlamentinis aspektas tarp JAV Kongreso ir Europos Parlamento, kuris padidintų visuomenės informuotumą, demokratinį teisėtumą, priežiūrą ir gebėjimą užtikrinti mūsų bendrų pastangų rezultatus, būtų nepaprastai naudingas mums bendradarbiaujant įvairiais klausimais;

G. kadangi 2022 m. kovo mėn. priimtame Strateginiame kelrodyje vienas iš pagrindinių skyrių yra skirtas partneryščių vaidmeniui ir raginama stiprinti pritaikytas dvišales partnerystes, visų pirma su JAV ir NATO;

1. rekomenduoja Tarybai, Komisijai ir Komisijos pirmininko pavaduotojui ir Sąjungos

[2] OL C 117 E, 2010 5 6, p. 198
[3] OL C 65, 2016 3 22, p. 120.
[4] OL C 433, 2019 3 22, p. 89.
[5] OL C 132, 2022 3 24, p. 70.
[6] OL C 214, 2023 6 16, p. 26.
[7] OL C 214, 2023 6 16, p. 54.

vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai:

a) siekti puoselėti dar tvirtesnę, abipusiškai naudingą ES ir JAV partnerystę, kad būtų galima reaguoti į naujas ir pavojingas realijas, formuojančias mūsų visuomenes ir bendruomenes;

b) skatinti ES atvirą strateginį savarankiškumą, kaip priemonę teisėtiems ES interesams ginti, kartu stiprinant transatlantinius ryšius ir didinant bendrą ES ir JAV įtaką pasaulinėje arenoje;

c) dar kartą patvirtinti, kad strateginiai transatlantiniai santykiai tebėra svarbūs siekiant atkurti ir atgaivinti daugiašalę taisyklėmis grindžiamą tarptautinę tvarką, kuri būtų paremta JT sistema ir tarptautine teise;

d) stiprinti transatlantinę partnerystę kovojant už demokratiją, taisyklėmis grindžiamą tarptautinę tvarką ir daugiašališkumą;

e) stiprinti mūsų demokratinių sistemų atskaitomybę ir atsparumą rengiantis kitų metų rinkimams abiejose Atlanto pusėse, taip pat stiprinti transatlantinį dialogą ir bendradarbiavimą politikos priemonių, kuriomis remiama demokratija, žmogaus teisės ir teisinė valstybė, taip pat kovojama su autoritarinių režimų dezinformacija ir užsienio kišimusi, klausimais;

Bendradarbiavimas užsienio politikos srityje

f) užtikrinti tolesnį visapusišką ES ir JAV veiksmų koordinavimą veiksmingų tarptautinių sankcijų Rusijai, Baltarusijai ir visiems tiems, kurie sudaro palankesnes sąlygas Rusijos agresijai, klausimais, siekiant pakenkti Rusijos gebėjimui tęsti karą ir kitus agresyvius veiksmus prieš kaimynines šalis bei užkirsti kelią sankcijų apėjimui;

g) tęsti ES ir JAV bendradarbiavimą imantis veiksmų su Ukraina siekiant remti jos reformų procesą ir parengti ilgalaikį atstatymo planą;

h) stiprinti dvišalį ES ir JAV bendradarbiavimą tarptautiniuose forumuose, pavyzdžiui, G7 ir G20, taip pat JT Generalinės Asamblėjos lygmeniu, siekiant izoliuoti Rusiją bei puoselėti bendradarbiavimą su šalimis, iš tiesų suinteresuotomis skatinti daugiašališkumą ir ginti taisyklėmis grindžiamą tarptautinę tvarką;

i) tęsti puikų bendradarbiavimą kovojant su užsienio vykdomu manipuliavimu informacija ir kišimusi bei stiprinti mūsų pasirengimą piktavališkam technologinės pažangos naudojimui siekiant pakenkti mūsų bendriems interesams;

j) įvertinti tvirtos transatlantinių pozicijų Kinijos atžvilgiu konvergencijos svarbą, vis labiau remiantis rizikos mažinimo strategija, kartu ieškant būdų bendradarbiauti su Kinija sprendžiant kai kuriuos pasaulinius uždavinius;

k) kartu užmegzti ryšius su globaliųjų Pietų šalimis ir stiprinti mūsų gebėjimus veikti partnerystėje bei mūsų įsipareigojimą puoselėti demokratines vertybes, taisyklėmis grindžiamą tarptautinę tvarką ir bendradarbiauti su globaliųjų Pietų šalimis kuriant

patrauklų alternatyvų kelią skaitmeninio vystymosi link;

l) išnagrinėti būdus, kaip sukurti sinergiją ir galimybes ES ir JAV bendradarbiauti su Kinija daugiašalėse sistemose sprendžiant bendrus pasaulinius uždavinius, pavyzdžiui, klimato kaitos, su sveikata susijusios rizikos, pagarbos žmogaus teisėms, kibernetinės erdvės, ginklų kontrolės, ginklų neplatinimo ir besiformuojančių perversminių technologijų klausimus;

m) bendradarbiauti su JAV ir partneriais visame pasaulyje siekiant kuo labiau sumažinti riziką, kylančią dėl didesnės rizikos technologijų platinimo, sykiu išlaikant kuo didesnį atvirumą tarptautiniam bendradarbiavimui;

n) stiprinti bendradarbiavimą kuriant demokratinius technologijų naudojimo standartus, suderinant skaitmeninės diplomatijos strategijas, kad būtų ginamos mūsų vertybės, didinamas mūsų saugumas ir skatinama laikytis demokratiją puoselėjančių skaitmeninių standartų namuose ir visame pasaulyje;

o) stiprinti bendras transatlantines pastangas siekiant užtikrinti pagrindinę transatlantinę infrastruktūrą ir su partneriais plėtoti saugią bei atsparią informacinių ir ryšių technologijų junglumo infrastruktūrą visame pasaulyje;

p) užtikrinti, kad ES ir JAV kartu su kitais atitinkamais partneriais sukurtų tvirtus transatlantinio duomenų perdavimo būdus ir saugias alternatyvas, kad duomenų srautą būtų galima išlaikyti arba greitai atkurti net ir bandymų jį sutrikdyti atvejais;

q) skatinti glaudesnę partnerystę su JAV ir kitais panašiai mąstančiais partneriais Indijos ir Ramiojo vandenynų regione;

r) tęsti ES ir JAV bendradarbiavimą Vakarų Balkanuose, kad to regiono šalys pasistūmėtų ES narystės link, ir toliau plėtoti Belgrado ir Prištinos dialogą, kuriam tarpininkauja ES;

s) pabrėžti, kad reikia toliau laikytis tinkamų dvišalių įsipareigojimų dėl mūsų atitinkamos politikos, susijusios su Artimųjų Rytų taikos procesu, taip pat toliau koordinuoti mūsų pastangas siekiant skatinti teigiamus pokyčius platesniame regione;

t) vykdant ES ir JAV dialogą kibernetikos klausimais stiprinti transatlantinį bendradarbiavimą informuotumo apie padėtį, diplomatinio atsako, pajėgumų stiprinimo ir kibernetinio atsparumo didinimo srityse;

u) užtikrinti, kad JAV toliau būtų svarbi partnerė siekiant ES energetinio saugumo;

v) toliau operacionalizuoti glaudesnį transatlantinį dialogą ir bendradarbiavimą atsinaujinančiųjų energijos išteklių srityje;

w) siekti ES ir JAV susitarimo dėl bendros anglies dioksido išmetimo rodiklio apskaičiavimo metodikos;

Bendradarbiavimas saugumo ir gynybos srityje

x) remtis trečiąja bendra ES ir NATO deklaracija ir toliau operacionalizuoti ES ir NATO bendradarbiavimą tokiose srityse, kaip ypatingos svarbos infrastruktūros atsparumas ir apsauga, besiformuojančios ir perversminės technologijos, kosmosas, klimato kaitos poveikis saugumui, taip pat užsienio manipuliavimas informacija ir kišimasis;

y) stiprinti partnerystes NATO strateginėje koncepcijoje ir ES strateginiame kelrodyje numatytose bendradarbiavimo srityse, visų pirma karinio mobilumo, dvejopo naudojimo infrastruktūros, atsparumo ir įtraukių bendrų pratybų srityse;

z) stiprinti JAV ir ES gynybos įmonių bendradarbiavimą vykdant bendrus projektus, kuriais siekiama bendrų saugumo ir gynybos tikslų ir užtikrinamas geresnis ES, JAV bei NATO sąveikumas;

aa) skatinti tolesnį ES, jos valstybių narių ir JAV bendradarbiavimą gynybos srityje praktiškai įgyvendinant Europos gynybos agentūros ir Jungtinių Valstijų Gynybos departamento administracinį susitarimą, turint mintyje, koks jis svarbus dabartinėje geopolitinėje realybėje;

ab) toliau koordinuoti Ukrainai teikiamą karinę paramą Ukrainos gynybos kontaktinėje grupėje;

ac) stiprinti bendradarbiavimą su JAV kosmoso saugumo srityje;

ad) kartu spręsti Rusijos ir Kinijos manipuliavimo informacija ir kišimosi plitimo problemą, visų pirma atsižvelgiant į Rusijos neteisėtą karą prieš Ukrainą ir jo poveikį Vakarų Balkanams, Afrikai bei Lotynų Amerikai;

°

° °

2. paveda Pirmininkei perduoti šią rekomendaciją Tarybai, Komisijai ir Komisijos pirmininko pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai.